

Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost je osobní společností. Existence společnosti je přímo vázána na setrvání společníků v ní; nastane-li některý z důvodů pro zánik účasti některého ze společníků, zrušuje se i sama společnost. Stav, kdy veřejná obchodní společnost má pouze jediného společníka, je stavem protiprávním a dočasným. Tento protiprávní stav je časově striktně ohraničen zrušením společnosti, ať už s likvidací (§ 169 odst. 1 z. o. k.), nebo bez likvidace (§ 345 odst. 1 zákona o přeměnách), na jedné straně a výmazem společnosti z obchodního rejstříku na straně druhé, případně končí přistoupením dalšího společníka do společnosti (§ 113 odst. 2 z. o. k.). Přestože trvání jednočlenné veřejné obchodní společnosti je dočasné, i v tomto období musí být zachována veškerá práva společníka, včetně práva podílet se na řízení společnosti. Stejně tak i v tomto období musí zůstat funkční nejvyšší orgán společnosti v celé oblasti své působnosti (resp. jeho působnost musí být vykonávána). Působnost nejvyššího orgánu dočasně jednočlenné veřejné obchodní společnosti [(zrušené podle § 113 odst. 1 písm. c) z. o. k.)] proto vykonává ve všech věcech společnosti jediný zbylý společník. Do této působnosti patří také rozhodnutí o zrušení přeměny podle § 175 odst. 1 o. z. a rozhodnutí o jmenování likvidátora podle § 189 odst. 1 o. z.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 27 Cdo 2955/2019-199 ze dne 2.2.2021)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelky J. A S., se sídlem XY, identifikační číslo osoby XY, zastoupené Mgr. A.G., advokátkou, se sídlem v D., o změnu zápisu v obchodním rejstříku, vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. AXXIII 57/KSUL, o dovolání navrhovatelky proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 5. 2019, č. j. 7 Cmo 20/2019-161, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 5. 2019, č. j. 7 Cmo 20/2019-161, jakož i usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. 12. 2018, č. j. AXXIII 57/RD49/KSUL, Fj 21417/2018/KSUL, se ruší a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

[1] Krajský soud v Ústí nad Labem (dále jen „rejstříkový soud“) usnesením ze dne 6. 12. 2018, č. j. AXXIII 57/RD49/KSUL, Fj 21417/2018/KSUL, zamítl návrh na změnu zápisu v obchodním rejstříku ze dne 10. 5. 2018 (dále jen „návrh“), jímž se společnost J. A S. (dále jen „společnost“) domáhala:

- 1) výmazu názvu „J. A S.“,
- 2) zápisu názvu „J. A S., v likvidaci“,
- 3) zápisu likvidátora F. J., nar. XY,
- 4) zápisu ostatní skutečnosti - právního důvodu zrušení navrhovatelky „Na základě rozhodnutí jediného společníka ze dne 10. 5. 2018 byla společnost zrušena s likvidací.“

[2] K odvolání navrhovatelky Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 29. 5. 2019, č. j. 7 Cmo 20/2019-161, usnesení rejstříkového soudu potvrdil.

[3] Přitom vyšel mimo jiné z toho, že:

- 1) společník společnosti F. J., nar. XY, zemřel dne 11. 5. 2017,
- 2) společenská smlouva společnosti ze dne 8. 7. 1992 nepřipouští dědění podílu,
- 3) dne 10. 8. 2017 poslední (jediný) společník společnosti F. J., nar. XY, prohlásil podle § 345 odst. 1 zákona č. [125/2008](#) Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev (dále jen „zákon o přeměnách“), že se společnost zrušuje bez likvidace a že převezme její jmění,
- 4) podle projektu převodu jmění je rozhodný den 11. 5. 2017,
- 5) dne 10. 5. 2018 jediný společník společnosti rozhodl o zrušení společnosti s likvidací, nařízení její likvidace a jmenování F. J., nar. XY, likvidátorem,
- 6) ke dni rozhodnutí odvolacího soudu nebyl podán návrh na zápis přeměny podle prohlášení společníka ze dne 10. 8. 2017 do obchodního rejstříku.

[4] Na takto ustaveném základě odvolací soud nejprve uvedl, že ke dni 11. 5. 2017 došlo ze zákona ke zrušení společnosti podle § 113 odst. 1 písm. c) zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích; dále jen „z. o. k.“). K tomuto dni však společnost nevstoupila do likvidace „vzhledem ke speciálnímu ustanovení § 345 zákona o přeměnách“ a do likvidace nevstoupila „ani dne 11. 8. 2017, tj. marným uplynutím 3 měsíční prekluzivní lhůty.“ Společnost byla zrušena bez likvidace „neboť dne 11. 8. 2017 byl soudu doručen notářský zápis ze dne 10. 8. 2017, č. NZ 191/2017, N 178/2017.“ Notářský zápis obsahuje prohlášení posledního společníka navrhovatelky F. J., nar. XY, „že navrhovatelka se zrušuje bez likvidace a že převezme její jmění.“

[5] Odvolací soud dospěl k závěru, podle něhož z ustanovení § 105 z. o. k. vyplývá, že jediný společník veřejné obchodní společnosti může ve věcech společnosti rozhodovat pouze v případech zákonem výslovně dovolených. Za podmínek stanovených v § 345 zákona o přeměnách může učinit prohlášení, že se veřejná obchodní společnost zrušuje bez likvidace a že převezme její jmění. Podle § 6 odst. 1 zákona o přeměnách může „rozhodnout o zrušení přeměny veřejné obchodní společnosti, ovšem pouze do doby, než je přeměna zapsána do obchodního rejstříku [§ 57 písm. b) zákona o přeměnách], nebo do doby, než uplyne lhůta 12 měsíců od rozhodného dne podle § 15b odst. 1 zákona o přeměnách, neboť po jejím marném uplynutí se projekt přeměny zrušuje ze zákona.“ Jediný společník navrhovatelky tak mohl podle odvolacího soudu „přijmout pouze rozhodnutí o zrušení přeměny, nikoliv rozhodnutí o zrušení navrhovatelky s likvidací, nařízení její likvidace a jmenování likvidátora.“ Rozhodnutí ze dne 10. 5. 2018 o zrušení společnosti s likvidací, nařízení její likvidace a jmenování likvidátora tudíž „jediný společník společnosti přijal mimo svoji působnost.“ Na předmětné rozhodnutí se „proto hledí, jako by nebylo přijato, což znamená, že nemá žádné právní účinky [§ 45 odst. 1 z. o. k. a § 245 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“)].“

[6] Proti usnesení odvolacího soudu podala navrhovatelka dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), majíc za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného práva, které v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyly vyřešeny, a sice (posuzováno podle obsahu dovolání) zda:

- 1) jediný společník dočasně jednočlenné veřejné obchodní společnosti zrušené podle § 113 odst. 1 písm. c) z. o. k. může rozhodovat ve věcech společnosti podle § 105 z. o. k. pouze v případech výslovně v zákoně uvedených,
- 2) tento společník může rozhodnout, že se společnost zrušuje s likvidací a jmenovat likvidátora za situace, kdy tato společnost sice byla zrušena [§ 113 odst. 1 písm. c) z. o. k.], avšak ještě není v likvidaci, neboť v tříměsíční lhůtě ode dne, kdy se stal zbývající společník jediným společníkem, došlo

k naplnění ustanovení § 345 odst. 1, odst. 2 věty před středníkem a odst. 3 zákona o přeměnách, a současně neuplynula dvanáctiměsíční lhůta pro podání návrhu na zápis převodu jmění na společníka stanovená v § 15b odst. 1 zákona o přeměnách.

[7] Dovolatelka namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a navrhuje, aby Nejvyšší soud napadené usnesení odvolacího soudu i rejstříkového soudu zrušil a věc vrátil rejstříkovému soudu k dalšímu řízení.

[8] V dovolací argumentaci brojí proti závěru odvolacího soudu, že podle § 105 z. o. k. jediný společník veřejné obchodní společnosti může ve věcech společnosti rozhodovat pouze v případech zákonem výslovně stanovených. Dovolatelka má za to, že v případě, kdy ve společnosti zbude pouze jediný společník a tento společník přijme rozhodnutí ve věci společnosti, pak je tím zároveň naplněn požadavek, že rozhodli všichni společníci společnosti, neboť těmito všemi společníky je právě onen jediný zbývající společník, když jiní společníci neexistují. Naopak žádné ustanovení zákona takový postup nevylučuje ani nezakazuje, a je tudíž nutno vycházet z obecné premisy, že každý může činit vše, co zákon nezakazuje. I když jediný společník prohlásil podle § 345 odst. 1 zákona o přeměnách, že se společnost zrušuje bez likvidace a že tento poslední společník převezme její jmění, společnost následně stále existuje, má právní subjektivitu a její jediný společník má všechna práva a všechny povinnosti společníka veřejné obchodní společnosti. Je tudíž oprávněn své rozhodnutí změnit a rozhodnout tak, že se společnost zrušuje s likvidací, a jmenovat likvidátora. Stejně může jediný zbývající společník rozhodovat například ve věci schvalování účetní závěrky.

[9] Dovolatelka poukazuje rovněž na to, že stejně jako je možné u veřejné obchodní společnosti, u které nastaly důvody k jejímu zrušení, a tedy vstoupila do likvidace, následně do doby předložení konečné zprávy o průběhu likvidace rozhodnout o tom, že společnost nadále trvá, a tudíž o zrušení likvidace (dle § 113 odst. 2 a 3 z. o. k.), je možné ve společnosti, u které bylo rozhodnuto o převzetí jmění jediným společníkem a o zrušení bez likvidace, toto rozhodnutí následně změnit a rozhodnout o zrušení společnosti s likvidací.

[10] Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro řešení obou z dovolatelkou formulovaných otázek, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny.

[11] Podle § 95 odst. 1 z. o. k. je veřejná obchodní společnost společností alespoň dvou osob, které se účastní na jejím podnikání nebo správě jejího majetku a ručí za její dluhy společně a nerozdílně.

[12] Podle § 44 odst. 1 z. o. k. nejvyšším orgánem v osobní společnosti jsou všichni její společníci.

[13] Podle § 105 z. o. k. rozhodování ve všech věcech společnosti je zapotřebí souhlasu všech společníků, ledaže společenská smlouva určí jinak.

[14] Podle § 113 odst. 1 písm. c) z. o. k. společnost se zrušuje smrtí společníka, ledaže společenská smlouva připouští dědění podílu.

[15] Podle § 345 zákona o přeměnách jestliže ve veřejné obchodní společnosti zanikne účast všech společníků s výjimkou jediného, může tento poslední společník prohlásit, že se veřejná obchodní společnost zrušuje bez likvidace a že převezme její jmění (odstavec 1). Prohlášení musí společník učinit a doručit jej rejstříkovému soudu ve lhůtě 3 měsíců ode dne, kdy se stal jediným společníkem veřejné obchodní společnosti, jinak toto právo zaniká; veřejná obchodní společnost vstupuje marným uplynutím této lhůty do likvidace, která nemůže být zrušena (odstavec 2). Prohlášení má formu notářského zápisu a jeho součástí je projekt převodu jmění (odstavec 3).

[16] Podle § 175 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“) kdo rozhodl o

přeměně právnické osoby, může rozhodnutí změnit, dokud se přeměna nestane účinnou.

[17] Podle § 59 odst. 1 zákona o přeměnách právní účinky přeměny nastávají dnem zápisu přeměny do obchodního rejstříku, nestanoví-li tento zákon něco jiného.

[18] Podle § 189 odst. 1 o. z. při vstupu do likvidace povolá příslušný orgán právnické osobě likvidátora; likvidátorem může být jen osoba způsobilá být členem statutárního orgánu. Zanikne-li funkce likvidátora ještě před zánikem právnické osoby, povolá příslušný orgán právnické osobě bez zbytečného odkladu nového likvidátora.

[19] Veřejná obchodní společnost je osobní společností. Existence společnosti je přímo vázána na setrvání společníků v ní; nastane-li některý z důvodů pro zánik účasti některého ze společníků, zrušuje se i sama společnost (v poměrech právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2008, sp. zn. 29 Cdo 646/2008).

[20] Nejvyšší soud v usnesení ze dne 20. 10. 2020, sp. zn. 27 Cdo 2970/2019, vysvětlil, že stav, kdy veřejná obchodní společnost má pouze jediného společníka, je stavem protiprávním a dočasným.

[21] Tento protiprávní stav je časově striktně ohraničen zrušením společnosti, ať už s likvidací (§ 169 odst. 1 z. o. k.), nebo bez likvidace (§ 345 odst. 1 zákona o přeměnách), na jedné straně a výmazem společnosti z obchodního rejstříku na straně druhé, případně končí přistoupením dalšího společníka do společnosti (§ 113 odst. 2 z. o. k.).

[22] Přestože trvání jednočlenné veřejné obchodní společnosti je dočasné, i v tomto období musí být zachována veškerá práva společníka, včetně práva podílet se na řízení společnosti. Stejně tak i v tomto období musí zůstat funkční nejvyšší orgán společnosti v celé oblasti své působnosti (resp. jeho působnost musí být vykonávána). V opačném případě by společnost zůstala zcela paralyzována.

[23] Působnost nejvyššího orgánu dočasně jednočlenné veřejné obchodní společnosti [(zrušené podle § 113 odst. 1 písm. c) z. o. k.)] proto vykonává ve všech věcech společnosti jediný zbylý společník. Do této působnosti patří také rozhodnutí o zrušení přeměny podle § 175 odst. 1 o. z. a rozhodnutí o jmenování likvidátora podle § 189 odst. 1 o. z.

[24] Promítnuto do poměrů projednávané věci to znamená, že dne 10. 5. 2018 jediný společník dovolatelky rozhodl v působnosti nejvyššího orgánu dovolatelky v souladu s § 105 z. o. k. o zrušení přeměny dovolatelky, o jejím vstupu do likvidace a o povolání likvidátora. Na tom pak nemůže ničeho změnit ani faktická nadbytečnost rozhodnutí o zrušení dovolatelky, která v době rozhodování již byla zrušena podle § 113 odst. 1 písm. c) z. o. k. Rozhodnutí jediného společníka dovolatelky ze dne 10. 5. 2018 proto není rozhodnutím, na které se hledí, jako by nebylo přijato (§ 45 odst. 1 z. o. k. a § 245 o. z.).

[25] Jelikož řešení dovoláním otevřených otázek, na nichž napadené rozhodnutí spočívá, není správné a dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn právem, Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozhodnutí odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Důvody, pro které nemohlo obstát rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na rozhodnutí rejstříkového soudu; Nejvyšší soud proto zrušil i je a věc vrátil rejstříkovému soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

Další články:

- [Dovolání](#)
- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)